

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (druhá komora)

z 28. februára 2013*

„Zväz autorizovaných účtovníkov — Právna úprava týkajúca sa systému povinného vzdelávania autorizovaných účtovníkov — Článok 101 ZFEÚ — Združenie podnikateľov — Obmedzenie hospodárskej súťaže — Odôvodnenia — Článok 106 ods. 2 ZFEÚ“

Vo veci C-1/12,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Tribunal da Relação de Lisboa (Portugalsko) z 15. novembra 2011 a doručený Súdnemu dvoru 3. januára 2012, ktorý súvisí s konaním:

Ordem dos Técnicos Oficiais de Contas

proti

Autoridade da Concorrência,

za účasti:

Ministério Público,

SÚDNY DVOR (druhá komora),

v zložení: predsedníčka druhej komory R. Silva de Lapuerta, sudcovia G. Arestis, J.-C. Bonichot, A. Arabadžiev (spravodajca) a J. L. da Cruz Vilaça,

generálny advokát: P. Mengozzi,

tajomník: M. Ferreira, hlavná referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 13. decembra 2012,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- Ordem dos Técnicos Oficiais de Contas, v zastúpení: D. Abecassis, L. Vilhena de Freitas a R. Leandro Vasconcelos, advogados,
- Ministério Público, v zastúpení: F. de Jesus Marques de Oliveira, procuradora-geral adjunta,
- portugalská vláda, v zastúpení: L. Inez Fernandes, splnomocnený zástupca, za právnej pomoci M. Caldeira, advogada,

* Jazyk konania: portugalčina.

- talianska vláda, v zastúpení: G. Palmieri, splnomocnená zástupkyňa, za právnej pomoci F. Varrone, avvocato dello Stato,
- holandská vláda, v zastúpení: C. Wissels, splnomocnená zástupkyňa,
- poľská vláda, v zastúpení: B. Majczyna a M. Szpunar, splnomocnení zástupcovia,
- Európska komisia, v zastúpení: N. Khan, L. Parpala a P. Guerra e Andrade, splnomocnení zástupcovia,

so zreteľom na rozhodnutie prijaté po vypočutí generálneho advokáta, že vec bude prejednaná bez jeho návrhov,

vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článkov 56 ZFEÚ, 101 ZFEÚ, 102 ZFEÚ a 106 ZFEÚ.
- 2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi Ordem dos Técnicos Oficiais de Contas (Zväz autorizovaných účtovníkov, ďalej len „OTOC“) a Autoridade da Concorrência (Úrad pre hospodársku súťaž, ďalej len „AdC“) okrem iného vo veci zlučiteľnosti nariadenia o získavaní kreditov za vzdelávanie (Regulamento da Formação de Créditos, *Diário da República*, 2. séria, č. 133 z 12. júla 2007, ďalej len „sporné nariadenie“) s článkom 101 ZFEÚ. Toto nariadenie prijala 18. mája 2007 Komora autorizovaných účtovníkov, ktorej právnym nástupcom sa stal OTOC.

Právny rámec

Štatút OTOC

- 3 Článok 1 štatútu Zväzu autorizovaných účtovníkov (ďalej len „štatút OTOC“), ktorý je uvedený v prílohe I zákonného dekrétu č. 310/2009 z 26. októbra 2009, znie takto:

„[OTOC] je právnická osoba verejného práva s povahou združenia, ktorej úlohou je prostredníctvom povinného členstva zastupovať odborné záujmy autorizovaných účtovníkov a dohliadať na všetky aspekty súvisiace s výkonom ich úloh.“

- 4 Článok 3 ods. 1 tohto štatútu stanovuje:

„1. Zväz má tieto právomoci:

- a) udeľuje profesijný titul autorizovaného účtovníka a vydáva profesijný preukaz;
- b) chráni dôstojnosť a prestíž povolania, vykonáva dozor nad princípmi etiky a pravidlami výkonu povolania a bráni záujmy, práva a výsady svojich členov;
- c) podporuje zdokonaľovanie a odborné vzdelávanie svojich členov prostredníctvom organizovania podujatí a programov odborného vzdelávania, kurzov a konferencií;

...

- n) má disciplinárnu právomoc voči autorizovaným účtovníkom;
- o) vypracúva zásady a etické pravidlá a pravidlá výkonu povolania;
- ...
- r) zavádza, organizuje a vykonáva systémy kontroly kvality služieb poskytovaných autorizovanými účtovníkmi;
- s) plánuje, organizuje a vykonáva systémy povinného vzdelávania svojich členov;
- ...“

5 Podľa bodu 6 tohto štatútu:

„1. Autorizovaní účtovníci vykonávajú tieto funkcie:

- a) plánujú, organizujú a koordinujú účtovníctvo právnických osôb, ktoré vedú alebo sú povinné viesť účtovníctvo v súlade s platnými účtovnými osnovami, prípadne so systémom účtovných noriem, pri dodržaní ustanovení právnych predpisov, platných účtovných zásad a usmernení príslušných orgánov v oblasti účtovných noriem;
- b) preberajú zodpovednosť za odbornú správnosť účtovníctva a daní právnických osôb uvedených v predchádzajúcom bode;
- c) spolu s právnym zástupcom právnických osôb uvedených v písmene a) podpisujú účtovné výkazy a daňové priznania, pričom dosvedčujú ich kvalitu v súlade s podmienkami stanovenými v právnom poriadku bez toho, aby bola dotknutá právomoc a zodpovednosť príslušných orgánov v oblasti obchodného a daňového práva;
- d) na základe dokladov poskytovaných daňovníkmi, ktorí ich poverili vedením svojho účtovníctva, preberajú zodpovednosť za kontrolu deklaratórnych aktov v oblasti sociálneho zabezpečenia a na daňové účely v súvislosti s vyplácaním miezd.

2. Autorizovaným účtovníkom ďalej prislúcha:

- a) vykonávať konzultačné funkcie v oblasti účtovníctva, daní a sociálneho zabezpečenia;
- b) zúčastňovať sa na správnom daňovom konaní v súvislosti s otázkami patriacimi do ich osobitnej právomoci ako zástupcom zdaniteľných osôb, ktoré ich poverili vedením svojho účtovníctva;
- c) vykonávať ďalšie funkcie definované zákonom, ktoré prináležia ich povolaniu, najmä vystupovať ako znalci vymenovaní súdmi alebo inými verejnoprávnymi či súkromnoprávnymi subjektmi.

...“

6 Podľa článku 57 ods. 1 písm. a) štatútu OTOC autorizovaní účtovníci dodržiavajú všetky nariadenia OTOC a vykonávajú všetky jeho rozhodnutia.

7 Podľa článku 59 ods. 2 tohto štatútu „konanie alebo opomenutie účtovného znalca, hoci aj z nedbanlivosti, ktoré má za následok porušenie jednej zo všeobecných alebo z osobitných povinností stanovených v... štatúte... alebo v iných predpisoch či rozhodnutiach zväzu“, predstavuje disciplinárny priestupok.

- 8 Za takého priestupky možno podľa článkov 63 a 64 štatútu OTOC uložiť disciplinárnu sankciu, konkrétne napomenutie, pokutu, pozastavenie funkcie až na tri roky a vyškrtnutie zo zoznamu účtovníkov.

Nariadenie o kontrole kvality

- 9 Dňa 30. marca 2004 Komora autorizovaných účtovníkov prijala nariadenie o kontrole kvality (Regulamento do Controlo de Qualidade, *Diário da República*, 2. séria, č. 175 z 27. júla 2004). Článok 4 tohto nariadenia stanovuje:

„1. Hodnotenie krížovej kontroly prostredníctvom overenia týchto skutočností:

...

- e) získanie v priemere 35 kreditov ročne za posledné dva roky v rámci vzdelávania, ktoré poskytuje [OTOC] alebo ktoré je [ním] akreditované;

...“

Sporné nariadenie

- 10 Článok 3 sporného nariadenia stanovuje:

„Druhy vzdelávania, ktoré poskytuje [OTOC]

1. OTOC podporuje dva druhy vzdelávania:

- a) inštitucionálne vzdelávanie;
b) odborné vzdelávanie.

2. Inštitucionálne vzdelávanie [OTOC] poskytuje prostredníctvom prednášok pre svojich členov, ktoré môžu trvať najviac 16 hodín a ktorých cieľom je najmä oboznámiť príslušníkov povolania s legislatívnymi iniciatívami a zmenami a s otázkami etiky a pravidlami výkonu povolania.

3. Odborné vzdelávanie sa skladá z tematických školení zameraných na prehĺbenie vedomostí v oblastiach, ktoré sa týkajú daného povolania, v dĺžke viac než 16 hodín.“

- 11 Podľa článku 5 ods. 1 tohto nariadenia môže OTOC poskytovať všetky druhy vzdelávania, ktoré sú relevantné pre dotknuté povolanie. Podľa odseku 2 tohto článku inštitucionálne vzdelávanie môže poskytovať len OTOC.

- 12 Z článkov 6 a 7 tohto nariadenia vyplýva, že inštitúcie vyššieho vzdelávania a subjekty akreditované na poskytovanie vzdelávania podľa zákona, ako aj subjekty zapísané na OTOC môžu poskytovať školenia v rámci odborného vzdelávania autorizovaných účtovníkov.

- 13 Podmienky, ktoré musí spĺňať subjekt poskytujúci vzdelávanie, aby mohol získať od OTOC akreditáciu na poskytovanie kurzov oprávňujúcich získať kredity podľa článku 8 ods. 1 sporného nariadenia, sú tieto:

„a) preukázané kapacity na poskytovanie vzdelávania;

b) potrebné prostriedky (finančné, materiálne, ľudské) na poskytovanie kvalitného vzdelávania;

- c) preukázaná spôsobilosť členov riadiacich orgánov dotknutého subjektu a osôb zodpovedných za organizáciu vzdelávania;
 - d) spolupráca s univerzitnými profesormi a/alebo s uznávanými osobnosťami v rámci povolania a/alebo s uznávanými odborníkmi v oblastiach súvisiacich s výkonom povolania.“
- 14 Podľa článku 9 tohto nariadenia vedenie OTOC prijíma kladné alebo zamietavé rozhodnutia v súvislosti so zápisom vzdelávacích subjektov na účely realizácie vzdelávacích opatrení oprávňujúcich získať kredity v lehote troch mesiacov odo dňa podania žiadosti.
- 15 Články 10 až 12 tohto nariadenia upravujú akreditačné konanie v súvislosti so vzdelávacími opatreniami oprávňujúcimi získať kredity, ktoré poskytujú iné subjekty než OTOC. Kladné alebo záporné rozhodnutie o akreditácii vzdelávacieho opatrenia prijíma OTOC.
- 16 Podľa článku 15 ods. 1 toho istého nariadenia za účasť na opatrení inštitucionálneho alebo odborného vzdelávania, ktoré organizuje OTOC alebo ním akreditovaný subjekt, získa autorizovaný účtovník za jednu hodinu 1,5 kreditu. Podľa odseku 2 tohto článku 15 je každý autorizovaný účtovník povinný získať 12 kreditov za inštitucionálne vzdelávanie ročne.
- 17 Článok 16 sporného nariadenia stanovuje, že vzdelávacie subjekty uvedené v článku 8 tohto nariadenia sú povinné OTOC zaplatiť poplatok pri podaní žiadosti o zápis ako vzdelávací subjekt, ako aj pri žiadosti o akreditáciu každého vzdelávacieho opatrenia, ktoré chcú realizovať. Podľa článku 17 tohto nariadenia výška tohto poplatku zodpovedá celkovým nákladom, ktoré OTOC musí vynaložiť na tieto konania, bez toho, aby bola v spornom nariadení stanovená.

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

- 18 AdC boli v rokoch 2006 a 2009 doručené dve sťažnosti týkajúce sa systému povinného vzdelávania autorizovaných účtovníkov, ktorý zaviedol OTOC.
- 19 Počas tohto obdobia viaceré vzdelávacie subjekty žiadali OTOC o zápis na účely poskytovania opatrení odborného vzdelávania určeného pre autorizovaných účtovníkov a zaplatili poplatok vo výške 200 eur. Tieto subjekty počas uvedeného obdobia zároveň požiadali o akreditáciu vzdelávacích opatrení, ktoré chceli realizovať, a zaplatili poplatok vo výške 100 eur za každé plánované opatrenie.
- 20 Zo spisu, ktorý má Súdny dvor k dispozícii, vyplýva, že hoci OTOC väčšine žiadostí vyhovel, v niektorých prípadoch odmietol akreditovať vzdelávacie opatrenia.
- 21 Okrem toho dva vzdelávacie subjekty výslovne odmietli zapísať sa na OTOC s odôvodnením, že sporné nariadenie neoprávnene obmedzuje ich slobodu realizovať vzdelávacie opatrenia určené autorizovaným účtovníkom.
- 22 Zo spisu, ktorým Súdny dvor disponuje, ďalej vyplýva, že v niektorých prípadoch OTOC neprijal rozhodnutie, hoci už uplynulo viac než päť mesiacov od podania žiadosti o akreditáciu, alebo že na takúto žiadosť odpovedal až po viac než roku.
- 23 Rozhodnutím zo 7. mája 2010 (ďalej len „napadnuté rozhodnutie“) AdC vymedzil relevantný trh ako trh s povinným vzdelávaním autorizovaných účtovníkov na celom vnútroštátnom území, konštatoval, že prijatím sporného nariadenia OTOC porušil články 101 ZFEÚ a 102 ZFEÚ, a uložil mu pokutu.
- 24 OTOC podal žalobu o zrušenie tohto rozhodnutia na Tribunal do comércio de Lisboa (Obchodný súd v Lisabone).

- 25 Tento súd v úvode rozhodol, že OTOC tým, že uložil všetkým autorizovaným účtovníkom povinnosť získať v priemere 35 kreditov ročne za posledné dva roky v rámci vzdelávania, ktoré poskytuje OTOC alebo ktoré akreditoval, pričom 12 kreditov treba získať za vzdelávanie, ktoré poskytuje výlučne OTOC, a tým, že rozhoduje, ktoré vzdelávacie subjekty môžu poskytovať vzdelávanie a vzdelávacie opatrenia oprávňujúce získať kredity, narušil hospodársku súťaž na trhu s povinným vzdelávaním autorizovaných účtovníkov. Okrem toho súd vyjadril názor, že sporné nariadenie by mohlo obmedzovať obchod medzi členskými štátmi.
- 26 Tribunal do comércio de Lisboa ďalej odmietol tvrdenie, podľa ktorého obmedzenia hospodárskej súťaže vyplývajúce z tohto nariadenia boli nevyhnutné na riadny výkon povolania autorizovaných účtovníkov.
- 27 Súd napokon dospel k záveru, že OTOC nezneužil svoje dominantné postavenie na relevantnom trhu. Preto napadnuté rozhodnutie v súvislosti s týmto bodom zrušil.
- 28 OTOC podal návrh na zrušenie rozhodnutia Tribunal do comércio de Lisboa na vnútroštátny súd, pričom tvrdil, že je poverený poskytovaním služby vo verejnom záujme, ktorá vyplýva priamo zo zákona a spočíva v propagácii a podpore vzdelávania jeho členov. Jeho vzdelávacia činnosť teda nepatrí do oblasti obchodu, v dôsledku čoho sa na ňu nevzťahuje článok 101 ZFEÚ. V každom prípade sa tento článok v prejednávanej veci neuplatňuje, ako vyplýva aj z bodu 97 a nasl. rozsudku z 19. februára 2002, Wouters a i. (C-309/99, Zb. s. I-1577), pretože prípadné obmedzujúce účinky konania OTOC sú odôvodnené potrebou zaručiť riadny výkon povolania autorizovaných účtovníkov. Navyše sporné nariadenie prispieva k zlepšeniu ponuky a distribúcie a k podpore technického alebo hospodárskeho pokroku a umožňuje spotrebiteľom primeraný podiel na výhodách v zmysle článku 101 ods. 3 ZFEÚ. Okrem toho zavedenie systému povinného vzdelávania autorizovaných účtovníkov predstavuje službu vo všeobecnom hospodárskom záujme v zmysle článku 106 ods. 2 ZFEÚ.
- 29 Za týchto okolností Tribunal da Relação de Lisboa rozhodol prerušiť konanie a predložiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:
- „1. Má sa subjekt, akým je [OTOC], ako celok považovať za združenie podnikateľov na účely uplatnenia ustanovení Spoločenstva týkajúcich sa hospodárskej súťaže (na trhu so vzdelávaním)? Ak áno, má sa v takom prípade... článok 101 ods. 2 ZFEÚ vykladať v tom zmysle, že sa vzťahuje aj na subjekt, akým je OTOC, ktorý prijíma všeobecne záväzné predpisy na vykonanie zákonných požiadaviek v oblasti povinného vzdelávania autorizovaných účtovníkov s cieľom zaručiť občanom spoľahlivé a kvalitné služby?
 2. Ak má subjekt, akým je OTOC, podľa zákona povinnosť zaviesť systém povinného vzdelávania pre svojich členov, možno... článok 101 ZFEÚ vykladať v tom zmysle, že umožňuje spochybníť vytvorenie zákonom predpísaného systému vzdelávania zo strany OTOC a vydanie nariadenia, ktoré podrobnejšie upravuje tento systém, v rozsahu, v akom v nevyhnutnej miere vykonáva uvedenú zákonnú požiadavku? Alebo je táto oblasť naopak vylúčená z pôsobnosti článku 101 ZFEÚ a musí sa posudzovať podľa... článku 56 a nasl. ZFEÚ?
 3. S prihliadnutím na to, že [už citovaný] rozsudok Wouters a i. – a iné podobné rozsudky – sa týkali právnej úpravy, ktorá mala vplyv na hospodársku činnosť členov predmetného profesijného združenia, bránia... články 101 ZFEÚ a 102 ZFEÚ právnej úprave ďalšieho vzdelávania autorizovaných účtovníkov, ktorá priamo neovplyvňuje ich hospodársku činnosť?
 4. Môže vzhľadom na právo Únie v oblasti hospodárskej súťaže (na trhu so vzdelávaním) profesijné združenie vyžadovať na výkon uvedeného povolania určité ďalšie vzdelávanie, ktoré poskytuje len toto združenie?“

O prejudiciálnych otázkach

O prvej až tretej otázke

Úvodné pripomienky

- 30 Zo spisu, ktorý má Súdny dvor k dispozícii, vyplýva, že AdC v napadnutom rozhodnutí konštatoval, že OTOC prijatím sporného nariadenia porušil jednak článok 101 ZFEÚ a jednak článok 102 ZFEÚ. Tribunal do comércio de Lisboa však toto rozhodnutie zrušil v rozsahu, v akom sa konštatovalo porušenie článku 102 ZFEÚ. Pred vnútroštátnym súdom OTOC žiada o zrušenie rozhodnutia Tribunal do comércio de Lisboa len v rozsahu, v akom tento súd potvrdil konštatovanie o porušení článku 101 ZFEÚ.
- 31 Z uvedeného teda zjavne vyplýva, že pokiaľ ide o spor vo veci samej, požadovaný výklad článku 56 ZFEÚ a nasl., ako ani článku 102 ZFEÚ nemá žiadny vzťah k predmetu tohto sporu, keďže je pre jeho vyriešenie irelevantný. Po prvé, zlučiteľnosť sporného nariadenia s článkom 56 ZFEÚ a nasl. totiž nie je predmetom napadnutého rozhodnutia, a po druhé, skutočnosť, že Tribunal do comércio de Lisboa čiastočne zrušil toto rozhodnutie v rozsahu, v akom sa konštatovalo porušenie článku 102 ZFEÚ, nebola pred vnútroštátnym súdom spochybnená.
- 32 Na základe uvedeného treba prijať záver, že prvé tri prejudiciálne otázky sa týkajú len výkladu článku 101 ods. 1 ZFEÚ.

O predložených otázkach

- 33 V prvých troch otázkach, ktoré treba preskúmať spoločne v medziach stanovených v bode 32 tohto rozsudku, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má nariadenie, o aké ide aj vo veci samej, ktoré prijalo profesijné združenie, akým je OTOC, považovať za rozhodnutie prijaté združením podnikateľov v zmysle článku 101 ods. 1 ZFEÚ. Chce najmä vedieť, či skutočnosť, že jednak OTOC na základe zákona prijíma všeobecne záväzné predpisy na vykonanie zákonných požiadaviek v oblasti povinného vzdelávania svojich členov s cieľom zaručiť občanom spoľahlivé a kvalitné služby a jednak tieto predpisy priamo neovplyvňujú hospodársku činnosť autorizovaných účtovníkov, má vplyv na uplatňovanie článku 101 ZFEÚ.
- 34 S cieľom určiť, či sa má nariadenie, akým je sporné nariadenie, považovať za rozhodnutie združenia podnikateľov v zmysle článku 101 ods. 1 ZFEÚ, treba v prvom rade preskúmať, či sú autorizovaní účtovníci podnikateľmi v zmysle práva Únie v oblasti hospodárskej súťaže.
- 35 Podľa ustálenej judikatúry v rámci práva hospodárskej súťaže pojem podnik zahŕňa akýkoľvek subjekt vykonávajúci hospodársku činnosť bez ohľadu na jeho právne postavenie a spôsob financovania (pozri najmä rozsudok Wouters a i., už citovaný, bod 46 a citovanú judikatúru).
- 36 V tejto súvislosti z ustálenej judikatúry ďalej vyplýva, že hospodárskou činnosťou je akákoľvek činnosť pozostávajúca z ponúkania tovaru alebo služieb na danom trhu (pozri okrem iného rozsudok Wouters a i., už citovaný, bod 47 a citovanú judikatúru).
- 37 V prejednávanej veci zo spisu, ktorý má Súdny dvor k dispozícii, vyplýva, že autorizovaní účtovníci ponúkajú za odmenu účtovné služby spočívajúce podľa článku 6 štatútu OTOC okrem iného v plánovaní, organizácii a koordinácii účtovníctva právnických osôb, podpisovaní účtovných výkazov a daňových priznaní, konzultácií v oblasti účtovníctva, sociálneho zabezpečenia a v daňovej oblasti, ako aj v zastupovaní zdaniteľných osôb, ktoré ich poverili vedením svojho účtovníctva, v správnom daňovom konaní. Okrem toho je nesporné, že autorizovaní účtovníci ako príslušníci slobodného

povolania na seba preberajú finančné riziká spojené s výkonom týchto činností, takže v prípade nerovnováhy medzi príjmami a výdajmi je autorizovaný účtovník vyzvaný, aby sám uhradil zistenú chýbajúcu sumu.

- 38 Za týchto podmienok autorizovaní účtovníci vzhľadom na spôsob, akým je ich povolanie upravené v Portugalsku, vykonávajú hospodársku činnosť, a teda predstavujú podnikateľov v zmysle článku 101 ZFEÚ bez toho, aby komplexný a technický charakter služieb, ktoré poskytujú, a skutočnosť, že výkon ich povolania je regulovaný, mohli zmeniť tento záver (pozri analogicky rozsudok Wouters a i., už citovaný, bod 49).
- 39 V druhom rade treba preskúmať, či sa má profesijné združenie, akým je OTOC, pri prijímaní nariadenia, akým je sporné nariadenie, považovať za združenie podnikateľov v zmysle článku 101 ods. 1 ZFEÚ, alebo naopak, za verejnoprávny orgán.
- 40 Podľa judikatúry Súdneho dvora sa pravidlá ZFEÚ týkajúce sa hospodárskej súťaže nevzťahujú na činnosť, ktorá vzhľadom na svoju povahu, cieľ a pravidlá, ktorým podlieha, nepatrí do oblasti hospodárskej činnosti alebo je spojená s výkonom právomocí orgánu verejnej moci (pozri najmä rozsudok Wouters a i., už citovaný, bod 57 a citovanú judikatúru).
- 41 Po prvé právnou úpravu, o ktorú ide v konaní vo veci samej, pritom nemožno považovať za právnou úpravu, ktorá nepatrí do oblasti hospodárskej činnosti.
- 42 V tejto súvislosti je nesporné na jednej strane to, že OTOC samotný ponúka vzdelávacie opatrenia autorizovaným účtovníkom, a na druhej strane to, že prístup ostatných poskytovateľov tohto vzdelávania podlieha normám upraveným v spornom nariadení. Toto nariadenie má teda priamy vplyv na hospodársku činnosť na trhu s povinným vzdelávaním autorizovaných účtovníkov.
- 43 Okrem toho povinnosť autorizovaného účtovníka zúčastňovať sa na vzdelávaní podľa podmienok upravených v tomto nariadení je úzko spojená s výkonom jeho profesijnej činnosti, ako to uviedli aj poľská vláda a Európska komisia. Nesplnenie si tejto povinnosti by totiž podľa článku 57 ods. 1 písm. a), článku 59 ods. 2 a článkov 63 a 64 štatútu OTOC mohlo mať za následok disciplinárne sankcie, napríklad pozastavenie výkonu povolania až na tri roky alebo vyškrtnutie zo zoznamu účtovníkov.
- 44 Aj za predpokladu, že toto nariadenie by nemalo priamy vplyv na hospodársku činnosť samotných autorizovaných účtovníkov, ako to, zdá sa, naznačuje aj vnútroštátny súd vo svojej tretej otázke, samotná táto skutočnosť nevyhnutne rozhodnutie združenia podnikateľov z pôsobnosti článku 101 ZFEÚ.
- 45 Takéto rozhodnutie by totiž mohlo vylúčiť, obmedziť alebo skresliť hospodársku súťaž v zmysle článku 101 ods. 1 ZFEÚ nielen na trhu, na ktorom vykonávajú svoju činnosť členovia profesijného združenia, ale aj na inom trhu, na ktorom vykonáva činnosť samotné profesijné združenie.
- 46 Po druhé pri prijatí nariadenia, akým je sporné nariadenie, profesijné združenie, akým je OTOC, nevykonáva typické právomoci orgánu verejnej moci, ale skôr právomoci regulačného orgánu riadiaceho povolania, ktorého výkon predstavuje okrem iného hospodársku činnosť.
- 47 Na jednej strane je totiž nesporné, že riadiace orgány OTOC sa skladajú výlučne z jeho členov. Okrem toho vnútroštátne orgány vôbec nezasahujú do vymenúvania členov týchto orgánov.
- 48 V tejto súvislosti nie je dôležité, že OTOC sa riadi verejným právom. V zmysle svojho znenia sa totiž článok 101 ZFEÚ vzťahuje na dohody medzi podnikateľmi a na rozhodnutia združení podnikateľov. Právny rámec, v ktorom sa vykonáva uzatváranie takýchto dohôd a prijímajú sa takéto rozhodnutia,

ako aj právna kvalifikácia, ktorú tomuto rámcu dávajú rôzne vnútroštátne právne poriadky, nemajú vplyv na uplatnenie predpisov Únie o hospodárskej súťaži a najmä článku 101 ZFEÚ (rozsudok *Wouters* a i., už citovaný, bod 66 a citovaná judikatúra).

- 49 Na druhej strane regulačná právomoc OTOC nie je obmedzená podmienkami alebo kritériami, ktoré toto profesijné združenie musí dodržiavať pri prijímaní takých aktov, akým je sporné nariadenie. V tejto súvislosti mu článok 3 ods. 1 písm. c) a s) štatútu OTOC priznáva úlohy „podporovať zdokonaľovanie a odborné vzdelávanie svojich členov prostredníctvom organizovania podujatí a programov odborného vzdelávania, kurzov a konferencií“ a „plánovať, organizovať a vykonávať systémy povinného vzdelávania svojich členov“.
- 50 Na základe týchto ustanovení má teda OTOC širokú mieru voľnej úvahy, pokiaľ ide o zásady, podmienky a formy, ktorým sa systém povinného vzdelávania autorizovaných účtovníkov musí prispôbiť.
- 51 Štatút OTOC tomuto združeniu neposkytuje výhradné právo na poskytovanie vzdelávacích opatrení pre autorizovaných účtovníkov a nestanovuje podmienky vstupu na trh s povinným vzdelávaním autorizovaných účtovníkov pre iné vzdelávacie subjekty. Pravidlá týkajúce sa týchto oblastí sú naopak upravené v spornom nariadení.
- 52 Ďalej je nesporné, že sporné nariadenie prijal OTOC bez účasti štátu.
- 53 Skutočnosť, na ktorú poukázal vnútroštátny súd v súvislosti s druhou otázkou, že OTOC je zo zákona povinný zaviesť systém povinného vzdelávania svojich členov, tieto úvahy nespochybňuje.
- 54 Je nepochybné, že ak členský štát zverí normatívne právomoci profesijnému združeniu a definuje kritériá verejného záujmu a základné princípy, ktoré musia predpisy tohto združenia spĺňať, pričom si ponechá právomoc vydať rozhodnutie v poslednom stupni, právne normy prijaté profesijným združením si zachovávajú štátny charakter a vymykajú sa ustanoveniam Zmluvy vzťahujúcim sa na podnikateľov (pozri v tomto zmysle rozsudok *Wouters* a i., už citovaný, bod 68).
- 55 Zdá sa však, že toto nie je prípad konania vo veci samej, ako vyplýva z bodov 35 až 38 tohto rozsudku.
- 56 Za týchto okolností možno predpisy týkajúce sa získavania kreditov za vzdelávanie prijaté profesijným združením dotknutým vo veci samej pripísať jemu samotnému.
- 57 Čo sa týka vplyvu, aký môže mať na uplatňovanie článku 101 ZFEÚ skutočnosť, na ktorú poukázal žalobca vo veci samej, že cieľom OTOC nie je dosahovanie zisku, treba uviesť, že to nebráni tomu, aby sa subjekt vykonávajúci činnosti na trhu považoval za podnik, pokiaľ ponuka jeho služieb konkuruje ponuke iných subjektov, ktorých cieľom je zisk (pozri v tomto zmysle rozsudky z 10. januára 2006, *Cassa di Risparmio di Firenze* a i., C-222/04, Zb. s. I-289, body 122 a 123, ako aj z 1. júla 2008, *MOTOE*, C-49/07, Zb. s. I-4863, bod 27).
- 58 To je presne prípad konania vo veci samej. Zo spisu, ktorý má Súdny dvor k dispozícii, totiž vyplýva, že OTOC navrhuje opatrenia odborného vzdelávania určené autorizovaným účtovníkom v konkurencii s ďalšími vzdelávacími subjektmi, ktorých cieľom je dosahovanie zisku.
- 59 Vzhľadom na predchádzajúce úvahy treba na prvú až tretiu otázku odpovedať takto:
- Nariadenie, akým je sporné nariadenie, ktoré prijal profesijné združenie, akým je OTOC, treba považovať za rozhodnutie prijaté združením podnikateľov v zmysle článku 101 ods. 1 ZFEÚ.

- Skutočnosť, že profesijné združenie, akým je OTOC, je zo zákona povinné zaviesť systém povinného vzdelávania svojich členov, neznamená, že predpisy, ktoré toto združenie prijíma, budú vyňaté z pôsobnosti článku 101 ZFEÚ, ak ich možno pripísať výlučne tomuto združeniu.
- Skutočnosť, že tieto predpisy nemajú priamy vplyv na hospodársku činnosť členov tohto profesijného združenia, nemá vplyv na pôsobnosť článku 101 ZFEÚ, keďže porušenie vytýkané tomuto profesijnému združeniu sa týka trhu, na ktorom vykonáva hospodársku činnosť samotné združenie.

O štvrtej otázke

- 60 Svojou štvrtou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či právo Únie v oblasti hospodárskej súťaže bráni tomu, aby profesijné združenie uložilo svojim členom povinnosť vzdelávania, ktoré poskytuje výlučne ono samo, za podmienok, aké existujú vo veci samej.
- 61 Portugalská vláda uvádza, že porušenie článku 101 ZFEÚ konštatované v napadnutom rozhodnutí, ktoré je predmetom konania vo veci samej, nevedie k tomu, že by boli členovia OTOC povinní zúčastňovať sa len na vzdelávaní, ktoré toto združenie poskytuje.
- 62 V tejto súvislosti sa zdá, že zo spisu, ktorý má Súdny dvor k dispozícii, ako aj z napadnutého rozhodnutia a z rozhodnutia Tribunal do comércio de Lisboa vyplýva – a na pojednávaní pred Súdnym dvorom to potvrdili aj OTOC a portugalská vláda –, že porušenie článku 101 ZFEÚ, ktoré sa vytýka OTOC, spočíva v prijatí sporného nariadenia, na základe ktorého bol trh s povinným vzdelávaním autorizovaných účtovníkov v podstate umelo rozdelený, pričom jedna tretina trhu bola vyhradená OTOC a na jeho zvyšnú časť sa vzťahujú diskriminačné podmienky, ktoré sú nevýhodné pre konkurentov tohto profesijného združenia.
- 63 Podľa článku 101 ods. 1 ZFEÚ sú s vnútorným trhom nezlučiteľné všetky rozhodnutia združení podnikateľov, ktoré môžu ovplyvniť obchod medzi členskými štátmi a ktorých cieľom alebo následkom je vylúčovanie, obmedzovanie alebo skresľovanie hospodárskej súťaže v rámci vnútorného trhu.
- 64 Treba preto preskúmať, či sú tieto podmienky splnené vo veci samej.
- 65 V tejto súvislosti podľa ustálenej judikatúry platí, že na to, aby rozhodnutie, dohoda alebo postup boli spôsobilé ovplyvniť obchod medzi členskými štátmi, musia na základe súboru skutkových alebo právnych okolností umožniť s dostatočnou pravdepodobnosťou predpokladať, že by mohli mať priamy či nepriamy, skutočný či potenciálny vplyv na obchod medzi členskými štátmi, a to takým spôsobom, že by bolo možné obávať sa, že budú brániť vytvoreniu spoločného trhu medzi členskými štátmi. Okrem toho je potrebné, aby tento vplyv nebol bezvýznamný (pozri najmä rozsudok z 23. novembra 2006, *Asnef-Equifax a Administración del Estado*, C-238/05, Zb. s. I-11125, bod 34 a citovanú judikatúru).
- 66 Vzhľadom na to, že nariadenie, akým je sporné nariadenie, sa vzťahuje na celé územie členského štátu, ovplyvňuje obchod medzi členskými štátmi v zmysle článku 101 ods. 1 ZFEÚ (pozri analogicky najmä rozsudok z 5. decembra 2006, *Cipolla a i.*, C-94/04 a C-202/04, Zb. s. I-11421, bod 45 a citovanú judikatúru).
- 67 Podmienky vstupu na trh s povinným vzdelávaním autorizovaných účtovníkov, ktoré sú stanovené v spornom nariadení, však zrejme majú vzhľadom na úvahy uvedené v bodoch 59 až 78 tohto rozsudku značný vplyv na voľbu podnikateľov so sídlom v iných členských štátoch než v Portugalskej republike, či budú v tomto členskom štáte vykonávať svoje činnosti.

- 68 Pokiaľ ide o otázku, či je cieľom alebo následkom nariadenia, akým je sporné nariadenie, vylúčovanie, obmedzovanie alebo skresľovanie hospodárskej súťaže v rámci vnútorného trhu, treba uviesť, ako to vyplýva aj z rozhodnutia vnútroštátneho súdu, že toto nariadenie má zaručiť kvalitu služieb ponúkaných autorizovanými účtovníkmi prostredníctvom zavedenia systému povinného vzdelávania.
- 69 Za predpokladu, že toto nariadenie nemá za cieľ vylúčovanie, obmedzovanie alebo skresľovanie hospodárskej súťaže, treba teda preskúmať jeho následky na hospodársku súťaž na vnútornom trhu.
- 70 Podľa ustálenej judikatúry posúdenie následkov rozhodnutí združení podnikateľov vzhľadom na článok 101 ZFEÚ zahŕňa nutnosť vziať do úvahy konkrétny rámec, do ktorého sú zaradené, najmä hospodársky a právny kontext, v ktorom pôsobia dotknutí podnikatelia, povahu dotknutých tovarov alebo služieb, ako aj skutočné podmienky fungovania a štruktúry trhu alebo relevantných trhov (pozri najmä rozsudok *Asnef-Equifax a Administración del Estado*, už citovaný, bod 49).
- 71 Článok 101 ods. 1 ZFEÚ neobmedzuje takéto posúdenie iba na aktuálne následky, ale malo by sa prihliadať aj na potenciálne následky dotknutého rozhodnutia na hospodársku súťaž v rámci spoločného trhu (rozsudok *Asnef-Equifax a Administración del Estado*, už citovaný, bod 50 a citovaná judikatúra).
- 72 Ak vnútroštátnemu súdu prislúcha preskúmať, či sporné nariadenie má alebo by mohlo mať nepriaznivé následky na hospodársku súťaž na vnútornom trhu, Súdny dvor mu má v tejto súvislosti poskytnúť usmernenia výkladu práva Únie, ktoré mu umožnia vo veci rozhodnúť (pozri v tomto zmysle rozsudok z 13. októbra 2011, *Pierre Fabre Dermo-Cosmétique*, C-439/09, Zb. s. I-9419, bod 42).
- 73 V tomto ohľade vnútroštátny súd musí v prvom rade vziať do úvahy štruktúru trhu s povinným vzdelávaním autorizovaných účtovníkov, tak ako vyplýva z predmetného nariadenia.
- 74 Treba tiež uviesť, že uvedené nariadenie stanovuje dva druhy vzdelávania, „inštitucionálne“ a „odborné“, ktoré sa líšia v závislosti od ich cieľa, subjektov, ktoré ich môžu poskytovať, a dĺžky poskytovaných vzdelávacích opatrení.
- 75 Pokiaľ ide po prvé o cieľ inštitucionálneho vzdelávania, ako je vymedzený v článku 3 ods. 2 sporného nariadenia, treba uviesť, že tento cieľ spočíva v oboznamovaní autorizovaných účtovníkov nielen s otázkami etiky a pravidiel výkonu povolania, ale aj s „legislatívnymi iniciatívami a zmenami“. Nie je pritom vylúčené, že relevantné legislatívne zmeny sú aj predmetom odborného vzdelávania, ktoré sa podľa článku 3 ods. 3 skladá najmä z „tematických školení zameraných na prehĺbenie vedomostí v oblastiach, ktoré sa týkajú daného povolania“. Okrem toho podľa článku 15 ods. 1 tohto nariadenia každé vzdelávacie opatrenie, či už odborné alebo inštitucionálne, ktoré poskytuje OTOC alebo je ním akreditované, oprávňuje na získanie 1,5 kreditu za hodinu.
- 76 Na základe týchto skutočností sa možno domnievať, že tieto dva typy vzdelávania môžu byť aspoň čiastočne navzájom zameniteľné, čo sú skutočnosti, ktoré musí preveriť vnútroštátny súd.
- 77 Keby to tak bolo, rozdiel, ktorý podľa sporného nariadenia existuje medzi inštitucionálnym a odborným vzdelávaním v závislosti od ich cieľa, nie je odôvodnený. V tejto súvislosti treba pripomenúť, ako to vyplýva aj z bodu 7 oznámenia Komisie o definícii relevantného trhu na účely práva hospodárskej súťaže spoločenstva (Ú. v. ES C 372, 1997, s. 5; Mim. vyd. 08/001, s. 155), že relevantný trh s výrobkami pozostáva zo všetkých výrobkov a/alebo služieb, ktoré sa považujú za vzájomne zameniteľné alebo nahraditeľné z hľadiska spotrebiteľa, a to na základe ich vlastností, ceny a zamýšľaného účelu použitia.

- 78 Rozdelenie trhu s povinným vzdelávaním autorizovaných účtovníkov, ako vyplýva zo sporného nariadenia, sa po druhé prejavuje vymenúvaním subjektov oprávnených na poskytovanie oboch typov vzdelávania. V tejto súvislosti z článku 5 ods. 2 tohto nariadenia vyplýva, že inštitucionálne vzdelávanie môže poskytovať len OTOC. Okrem toho z priemerného počtu 35 kreditov ročne, ktoré autorizovaní účtovníci musia získať za posledné dva roky podľa článku 4 ods. 1 písm. e) nariadenia o kontrole kvality, musia 12 kreditov povinne získať v rámci inštitucionálneho vzdelávania, ako to vyplýva z článku 15 ods. 2 sporného nariadenia.
- 79 Z toho vyplýva, že podľa tohto nariadenia má OTOC k dispozícii výhradnú nezameniteľnú časť trhu s povinným vzdelávaním autorizovaných účtovníkov.
- 80 Po tretie tieto dva druhy vzdelávania sa líšia dĺžkou opatrení, ktoré možno poskytovať v rámci každého z nich. Článok 3 ods. 2 a 3 tohto nariadenia stanovuje, že inštitucionálne vzdelávanie môže trvať maximálne 16 hodín, zatiaľ čo odborné vzdelávanie musí trvať viac než 16 hodín.
- 81 Táto skutočnosť môže mať za následok, že vzdelávacie subjekty s výnimkou OTOC, ktoré chcú poskytovať krátkodobé vzdelávanie, sú od toho odrádzané, čo však musí preskúmať vnútroštátny súd.
- 82 Zdá sa teda, že toto pravidlo narušuje hospodársku súťaž na trhu s povinným vzdelávaním autorizovaných účtovníkov, pretože ovplyvňuje prirodzenú súhru ponuky a dopytu.
- 83 Po štvrté, zatiaľ čo sporné nariadenie ukladá autorizovaným účtovníkom povinnosť získať aspoň 12 kreditov ročne za inštitucionálne vzdelávanie, v súvislosti s odborným vzdelávaním nestanovuje analogickú povinnosť. Z toho vyplýva, ako to uviedla aj portugalská vláda, že autorizovaní účtovníci si môžu vybrať, že zvyšných 23 kreditov získajú buď v rámci odborného, alebo v rámci inštitucionálneho vzdelávania. Táto skutočnosť môže takisto konkurenčne zvýhodňovať vzdelávacie opatrenia, ktoré poskytuje OTOC v rámci inštitucionálneho vzdelávania, najmä vzhľadom na jeho kratšie trvanie, ako však už bolo uvedené v bodoch 66 a 67 tohto rozsudku, je na vnútroštátnom súde, aby tieto skutočnosti preskúmal.
- 84 Vnútroštátny súd musí v druhom rade preskúmať podmienky vstupu na dotknutý trh pre iné subjekty než OTOC.
- 85 V tomto ohľade treba uviesť, že vzdelávacie subjekty s výnimkou inštitúcií vyššieho vzdelávania a subjektov zo zákona oprávnených poskytovať vzdelávanie, ktoré chcú poskytovať opatrenia oprávňujúce získať kredity za vzdelávanie, sa musia vopred zapísať na OTOC. Ako vyplýva z článku 9 sporného nariadenia, OTOC môže žiadosť o zápis schváliť alebo zamietnuť.
- 86 Okrem toho, ak chcú tieto subjekty poskytovať vzdelávacie opatrenia, ktoré oprávňujú získať kredity za vzdelávanie, musia podľa článku 12 tohto nariadenia predložiť pre každé opatrenie žiadosť o akreditáciu na OTOC. Túto žiadosť treba podať najneskôr tri mesiace pred začiatkom konkrétneho opatrenia a žiadosť by mala obsahovať určité informácie, napríklad cenu a podrobný program predmetného opatrenia. Žiadateľ tiež musí zaplatiť poplatok za každé dotknuté opatrenie, ktorý sa odovzdáva OTOC. Rozhodnutie o priznaní akreditácie alebo o jej zamietnutí prijíma vedenie tohto profesijného združenia.
- 87 Ďalej je nesporné po prvé, že aj OTOC poskytuje opatrenia odborného vzdelávania v konkurencii s ostatnými vzdelávacími subjektmi, a po druhé, že odborné vzdelávanie, ktoré poskytuje OTOC, nepodlieha žiadnemu akreditačnému procesu.
- 88 Systém nenarušenej hospodárskej súťaže, ako je stanovený v Zmluve, pritom možno zaručiť len vtedy, keď je medzi jednotlivými hospodárskymi subjektmi zabezpečená rovnosť príležitostí (rozsudok MOTOE, už citovaný, bod 51).

- 89 Skutočnosti uvedené v bodoch 71 až 73 tohto rozsudku môžu mať za následok to, že sporné nariadenie nezaručuje rovnosť príležitostí medzi jednotlivými hospodárskymi subjektmi.
- 90 Po prvé podmienky, ktoré vzdelávací subjekt musí splniť jednak v súvislosti so zápisom na OTOC a jednak v súvislosti s akreditáciou opatrenia odborného vzdelávania, totiž nie sú v článkoch 8 a 12 sporného nariadenia presne formulované.
- 91 Taká právna úprava, ktorá právnickej osobe, akou je OTOC, priznáva právomoc jednostranne rozhodovať o žiadostiach o zápis alebo o akreditáciu podaných na účely organizovania vzdelávacích opatrení bez toho, aby na základe tejto právnej úpravy jej právomoc podliehala obmedzeniam, povinnostiam alebo kontrole, by mohla právnickú osobu s touto právomocou viesť k skresľovaniu hospodárskej súťaže zvýhodňovaním vzdelávacích opatrení, ktoré sama organizuje (pozri analogicky rozsudok MOTOE, už citovaný, bod 52).
- 92 Po druhé spôsob, akým je organizovaný akreditačný postup podľa sporného nariadenia, vedie k obmedzeniu ponuky vzdelávacích opatrení navrhnutých inými subjektmi ako OTOC. Povinnosť vopred žiadať o akreditáciu každého opatrenia, a to tri mesiace pred jeho začiatkom, totiž pôsobí v neprospech konkurentov OTOC, pretože tento postup im bráni okamžite ponúkať aktuálne vzdelávacie opatrenia, ktoré oprávňujú získať kredity, a zároveň ich núti systematicky rozširovať podrobné informácie týkajúce sa každého pripravovaného opatrenia.
- 93 Je však potrebné uviesť, že akékoľvek rozhodnutie združenia podnikateľov, ktoré obmedzuje slobodu činnosti strán, nespadá nevyhnutne pod zákaz stanovený článkom 101 ods. 1 ZFEÚ. Na účely uplatnenia tohto ustanovenia na tento prípad je totiž potrebné zobrať do úvahy najmä celkový kontext, v ktorom bolo rozhodnutie dotknutého združenia podnikateľov prijaté alebo pôsobí, a konkrétnejšie, jeho ciele (pozri v tomto zmysle rozsudok Wouters a i., už citovaný, bod 97).
- 94 V prejednávanej veci z rozhodnutia vnútroštátneho súdu a z bodu 54 tohto rozsudku vyplýva, že predmetné nariadenie má zaručiť kvalitu služieb, ktoré ponúkajú autorizovaní účtovníci.
- 95 Tým, že toto nariadenie zavádza systém povinného vzdelávania autorizovaných účtovníkov, ktorý má zabezpečiť potrebné záruky zdokonaľovania a trvalého odborného vzdelávania, čím prispieva k riadnej správe v oblasti účtovníctva podnikov a daní, účinne prispieva k dosiahovaniu uvedeného cieľa.
- 96 Ďalej treba preskúmať, či obmedzujúce následky, ktoré vyplývajú zo sporného nariadenia, možno primerane považovať za nevyhnutné na zaručenie kvality služieb ponúkaných autorizovanými účtovníkmi a či tieto následky nejdú nad rámec toho, čo je potrebné na dosiahnutie tohto cieľa (pozri v tomto zmysle rozsudok Wouters a i., už citovaný, body 97, 107 a 109).
- 97 V tejto súvislosti treba uviesť, že následky obmedzujúce hospodársku súťaž, ktoré by mohli vyplývať z uvedeného nariadenia, v podstate spočívajú, ako vyplýva z úvah v bodoch 59 až 78 tohto rozsudku, vo vylúčení hospodárskej súťaže na podstatnej časti dotknutého trhu a v stanovení diskriminačných podmienok na inej časti tohto trhu.
- 98 Vylúčenie hospodárskej súťaže, pokiaľ ide o vzdelávacie opatrenia trvajúce kratšie než 16 hodín, pritom v žiadnom prípade nemožno považovať za nevyhnutné na zabezpečenie kvality služieb ponúkaných autorizovanými účtovníkmi.
- 99 Takisto pokiaľ ide o podmienky vstupu na trh s povinným vzdelávaním autorizovaných účtovníkov, cieľ spočívajúci v zabezpečení kvality služieb ponúkaných autorizovanými účtovníkmi mohol byť dosiahnutý zavedením systému kontrol organizovaných na základe jasných, transparentných a nediskriminujúcich kritérií, ktoré možno kontrolovať a ktoré vzdelávacím subjektom zaručia rovnaký prístup na dotknutý trh.

- 100 Z toho vyplýva, že predmetné obmedzenia pravdepodobne idú nad rámec toho, čo je nevyhnutné na zabezpečenie kvality služieb ponúkaných autorizovanými účtovníkmi.
- 101 Žalobca vo veci samej tvrdí, že na sporné nariadenie sa v každom prípade vzťahuje výnimka podľa článku 101 ods. 3 ZFEÚ alebo že sa naň vzťahuje článok 106 ods. 2 ZFEÚ.
- 102 V tejto súvislosti treba uviesť, že uplatnenie výnimky stanovenej v článku 101 ods. 3 ZFEÚ podlieha štyrom kumulatívnym podmienkam uvedeným v tomto ustanovení. Po prvé je potrebné, aby predmetné rozhodnutie prispelo k zlepšeniu výroby alebo distribúcie predmetných výrobkov či služieb alebo k podpore technického či hospodárskeho pokroku; po druhé primeraný podiel na výhodách, ktoré z toho vyplývajú, musí byť vyhradený pre spotrebiteľov; po tretie uvedené rozhodnutie nesmie zúčastneným podnikateľom ukladať obmedzenia, ktoré nie sú nevyhnutné, a po štvrté týmto podnikateľom nesmie umožňovať vylúčiť hospodársku súťaž vo vzťahu k podstatnej časti predmetných výrobkov alebo služieb (pozri v tomto zmysle rozsudok *Asnef-Equifax a Administración del Estado*, už citovaný, bod 65).
- 103 Po prvé vzhľadom na to, že sporné nariadenie umožňuje OTOC vylúčiť hospodársku súťaž vo vzťahu k podstatnej časti vzdelávacích služieb určených autorizovaným účtovníkom, ako to už bolo konštatované v bode 83 tohto rozsudku, a po druhé vzhľadom na to, že z dôvodov uvedených v bodoch 84 až 86 tohto rozsudku obmedzenia stanovené týmto nariadením nemožno považovať za nevyhnutné, článok 101 ods. 3 ZFEÚ nemožno uplatniť na prípad, o aký ide o vo veci samej.
- 104 Pokiaľ ide o článok 106 ods. 2 ZFEÚ, treba pripomenúť, že toto ustanovenie stanovuje, že podniky poverené poskytovaním služieb všeobecného hospodárskeho záujmu podliehajú pravidlám hospodárskej súťaže za predpokladu, že im uplatňovanie týchto pravidiel neznesie právne alebo v skutočnosti plniť si určité úlohy, ktoré im boli zverené.
- 105 V tejto súvislosti treba konštatovať, že ani zo spisu, ktorý predložil vnútroštátny súd, ani z pripomienok predložených Súdnemu dvoru nevyplýva, že povinné vzdelávanie autorizovaných účtovníkov je službou vo všeobecnom hospodárskom záujme, ktorá sa vyznačuje osobitnými charakteristikami v porovnaní s inými hospodárskymi činnosťami, a aj keby to tak bolo, uplatnenie ustanovení Zmluvy, najmä ustanovení venovaných hospodárskej súťaži, by mohlo brániť poskytovaniu takej služby (pozri analogicky rozsudok z 10. decembra 1991, *Merci convenzionali porto di Genova*, C-179/90, Zb. s. I-5889, bod 27).
- 106 V každom prípade podniky, na ktoré sa vzťahuje článok 106 ods. 2 ZFEÚ, sa na toto ustanovenie môžu odvolávať s cieľom odôvodniť opatrenie v rozpore s článkom 101 ZFEÚ len v tom prípade, ak sú obmedzenia hospodárskej súťaže, konkrétne úplné vylúčenie hospodárskej súťaže, nevyhnutné na zabezpečenie splnenia si úloh, ktoré im boli zverené (pozri v tomto zmysle rozsudky z 25. júna 1998, *Dusseldorp a i.*, C-203/96, Zb. s. I-4075, bod 65; z 19. mája 1993, *Corbeau*, C-320/91, Zb. s. I-2533, bod 14, ako aj z 27. apríla 1994, *Almelo*, C-393/92, Zb. s. I-1477, bod 46).
- 107 Z dôvodov uvedených v bodoch 84 až 86 tohto rozsudku sa však zdá, že obmedzenia hospodárskej súťaže uložené sporným nariadením idú nad rámec toho, čo je nevyhnutné na zabezpečenie splnenia si osobitných úloh, ktoré boli zverené OTOC, a preto sa článok 106 ods. 2 ZFEÚ neuplatňuje.
- 108 Vzhľadom na predchádzajúce úvahy treba na štvrtú otázku odpovedať tak, že nariadenie, akým je sporné nariadenie, ktoré zavádza systém povinného vzdelávania autorizovaných účtovníkov s cieľom zaručiť kvalitu služieb, ktoré títo účtovníci ponúkajú, prijaté profesijným združením, akým je OTOC, predstavuje obmedzenie hospodárskej súťaže zakázané podľa článku 101 ZFEÚ, ak na podstatnej časti relevantného trhu vylučuje hospodársku súťaž v prospech tohto profesijného združenia a na ďalšej časti tohto trhu ukladá diskriminačné podmienky v neprospech konkurentov tohto profesijného združenia, čo sú skutočnosti, ktoré musí preskúmať vnútroštátny súd.

O trovách

¹⁰⁹ Vzhľadom na to, že konanie pred Súdny dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (druhá komora) rozhodol takto:

1. **Nariadenie, akým je nariadenie o získavaní kreditov za vzdelávanie (Regulamento da Formação de Créditos), ktoré prijalo profesijné združenie, akým je Ordem dos Técnicos Oficiais de Contas (Zväz autorizovaných účtovníkov), treba považovať za rozhodnutie prijaté združením podnikateľov v zmysle článku 101 ods. 1 ZFEÚ.**

Skutočnosť, že profesijné združenie, akým je Ordem dos Técnicos Oficiais de Contas, je zo zákona povinné zaviesť systém povinného vzdelávania svojich členov, neznamená, že predpisy, ktoré toto združenie prijíma, budú vyňaté z pôsobnosti článku 101 ZFEÚ, ak ich možno pripísať výlučne tomuto združeniu.

Skutočnosť, že tieto predpisy nemajú priamy vplyv na hospodársku činnosť členov tohto profesijného združenia, nemá vplyv na pôsobnosť článku 101 ZFEÚ, keďže porušenie vytýkané tomuto profesijnému združeniu sa týka trhu, na ktorom vykonáva hospodársku činnosť samotné združenie.

2. **Nariadenie, akým je nariadenie o získavaní kreditov za vzdelávanie, ktoré zavádza systém povinného vzdelávania autorizovaných účtovníkov s cieľom zaručiť kvalitu služieb, ktoré títo účtovníci ponúkajú, prijaté profesijným združením, akým je Ordem dos Técnicos Oficiais de Contas, predstavuje obmedzenie hospodárskej súťaže zakázané podľa článku 101 ZFEÚ, ak na podstatnej časti relevantného trhu vylučuje hospodársku súťaž v prospech tohto profesijného združenia a na ďalšej časti tohto trhu ukladá diskriminačné podmienky v neprospech konkurentov tohto profesijného združenia, čo sú skutočnosti, ktoré musí preskúmať vnútroštátny súd.**

Podpisy